

Футрик А. С., здобувачка вищої освіти 5 курсу, група МСПДп-201
Науковий керівник – **Чепурна Г. Л.**, канд. психол. наук, доцент
Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

ЕФЕКТИВНІСТЬ СОЦІАЛЬНОГО СУПРОВОДУ ПРИЙОМНИХ СІМЕЙ

У сучасному суспільстві, яке ґрунтується на знаннях та інформації, усе більше уваги приділяється питанням психологічного здоров'я дитини та здорового клімату в сім'ї. Дитячо-батьківські відносини безумовно є важливими, адже мають значний вплив на формування дитини як особистості та засвоєння нею соціальних ролей. Проте деякі діти позбавлені можливості проживати в біологічних сім'ях, це може бути наслідком біологічного чи соціального сирітства. У таких випадках, зазвичай, діти перебувають в інтернатах або ж у дитячих будинках. Але, чи справді у вищезазначених закладах піклуються про емоційне та психологічне здоров'я дитини, відповісти складно. Такі фактори, як перенаповненість, нестача кваліфікованих кадрів та низький рівень альтернативних здібностей дітей, ставлять під сумнів доцільність функціонування та утримання інтернатів та дитячих будинків. Відомо, що державою передбачена діяльність будинків сімейного типу, прийомних сімей та патронатних сімей, які є альтернативною формою утримання і виховання дітей-сиріт та дітей позбавлених батьківського піклування. Безумовно, процес їх становлення та розвитку є складним та потребує науково-методичного підґрунтя з боку законодавства, а також контролю з боку Центрів соціальних служб.

Діти, які потрапили в прийомні сім'ї є психологічно травмованими, ключове завдання прийомних батьків полягає в тому, щоб ще більше не нашкодити їм. Соціальний супровід має допомогти батькам створити теплі, гармонічні відносини з прийомною дитиною, допомогти батькам отримати відповідні знання щодо поведінки дитини, реакції на цю поведінку, задоволення потреб дитини, а також створення комфортних умов спільного проживання для обох сторін [3].

Насправді соціальний працівник грає ключову роль в забезпеченні оптимальних умов життя у новоствореній прийомній сім'ї, захисту прав дитини, її адаптації в новій сім'ї. Ми прагнемо дослідити ефективність соціального супроводу, висувуючи ряд гіпотез: критерії ефективності соціального супроводу, запропоновані законодавством, є формальними; методичне забезпечення орієнтоване на функціонування прийомних сімей, а не на їх ефективному соціальному супроводі. Нами буде проведено емпіричне дослідження, за допомогою якого ми зможемо побачити чи справді є ефективним соціальний супровід прийомних сімей і чи задоволені прийомні батьки відносинами з соціальними службами, соціальним супроводом зокрема.

Прийомним батькам необхідно мати підтримку фахівців соціальної роботи, задля адекватного сприйняття змін, які відбуваються в їхньому життєвому просторі, а також тих змін, які будуть відбуватися разом з дорослішанням прийомних дітей. Дорослі мають бути готовими до труднощів, які виникнуть з появою нового члена сім'ї, знати поведінкові проблеми дитини, яка до цього жила в неблагополучній сім'ї або ж в інтернатному закладі, усвідомлювати та чітко розуміти завдання і цілі корекційних робіт по відношенню до прийомних дітей [1].

На ефективність соціального супроводу прийомної сім'ї, а також на ефективність інтеграції дитини в сім'ю впливає реалістичне очікування один до одного. Як правило, в обох сторін є помилкові ілюзорні уявлення про «ідеальну» прийомну сім'ю, тож завдання фахівця - сформулювати реальну картину можливих проблем, це свого роду є превентивним заходом до розчарування та повернення дитини з прийомної сім'ї в попередні умови

проживання. Взаємна «ідентифікація» є основною психологічною умовою, яка безпосередньо впливає на ефективність функціонування прийомної сім'ї та на її соціальний супровід.

Велика кількість соціально-наукових досліджень показує, що проблема, нездатності названих батьків знайти оптимальний баланс між власним контролем та відповідальністю дитини, є основою для виникнення значних труднощів у функціонуванні прийомної сім'ї. Конфліктність в сім'ї, почуття неповноцінності дитини, проблеми емоційної близькості, тривожність значною мірою знижуються в тих сім'ях, які мають ефективний соціально-психологічний супровід [2].

Тож створення прийомної сім'ї є лише першим кроком у вирішенні кризової ситуації, у якій опинилася дитина, без належного соціально-психологічного супроводу можна ще більше нашкодити дитині. Необхідно об'єктивно оцінювати ресурсність та психологічну атмосферу сім'ї; залучати соціальних працівників задля якісного спілкування фахівців з дитиною в процесі супроводу; необхідно чітко встановлювати зону відповідальності соціального працівника, задля уникнення її «перекладання» у разі виникнення конфліктних ситуацій та труднощів; на законодавчому рівні встановити необхідність регулярного удосконалення освітніх здобутків на практичному та теоретичному рівнях соціальних працівників.

Список використаних джерел

1. Комарова Н.М., Пеша І.В. Соціальний супровід як форма соціальної допомоги сім'ям, які взяли на виховання дитину-сироту [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://ukr-socium.org.ua/wp-content/uploads/2006/04/49-58_no-2_vol-13_2006_UKR.pdf
2. Федотова Т.В. Психологічний супровід дитини в прийомній сім'ї. Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки. Старобільськ: 2019. №1(1). С. 132–137.
3. Цумарева Н.В. Системний підхід щодо організації психологічної допомоги емоційно депривованим дітям шляхом створення діалогічного середовища в прийомній сім'ї. Науковий вісник ХДУ, серія Психологічні науки. 2016. Том 2. № 3. С. 100–104.

Харлан А. А. здобувачка вищої освіти 1 курсу, група СП-201
Науковий керівник – **Захаріна М. І.**, к.філос.н., доцент
Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ УСТАНОВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ

Соціальна сфера потрібна задля нормального функціонування та розвитку суспільства, яке вимагає управління соціальними системами і процесами. Інструментом втілення соціальної політики виступає соціальний різновид управлінської діяльності, характер і напрямок відповідної діяльності задаються соціальною політикою держави. Соціальна політика практично втілюється через соціальну роботу професіоналів, громадських та соціальних інститутів.

Розкриттям цієї проблеми займалися такі науковці: Борисова Юлія Володимирівна, Глазунов Станіслав Васильович, Кримчак Людмила Юріївна, Мілушина Марина Олександрівна, Осетрова Оксана Олександрівна, Приходько Ольга Миколаївна, а також Сенкевич Геннадій Анатолійович.